

CONCEPT FSC STANDAARD voor bosbeheer Nederland - versie 19 november 2015

Titel:	Forest Stewardship Standard voor Nederland
Referentiecode document:	FSC-STD-NLD-02-2015-versie 1.0
Goedkeuring:	
Voor opmerkingen neem contact op met:	FSC Nederland Wilhelminapark 41 3581 VG Utrecht
	 +31-(0)30-276 7220
	 info@fsc.nl

Ingangsdatum en geldigheidsduur

Goedkeuring

Publicatiedatum

Ingangsdatum

Geldigheidsduur

Werkingsgebied

Deze *Forest Stewardship Standard voor Nederland* is bedoeld voor de beoordeling van bosbeheer in Nederland. Deze standaard heeft betrekking op het grondgebied van Nederland, maar niet op de overzeese gebiedsdelen (gemeenten Saba, Sint Eustatius, Bonaire en de landen Aruba, Curaçao, Sint Maarten)

INHOUD

Ingangsdatum en geldigheidsduur
Werkingsgebied

INLEIDING

1 Algemeen

- 1.a Eigendom**
- 1.b Wetgeving**
- 1.c Conversie naar niet-bos**
- 1.d Verbinden aan FSC-vereisten**
- 1.e Werknemers en ingehuurde arbeidskrachten**

2 Beheerplanning

- 2.a Gebiedskennis**
- 2.b Omgeving en samenleving**
- 2.c Beheerplan**
- 2.d Werkplanning**
- 2.e Monitoring**
- 2.f Evaluatie en terugkoppeling**

3 Uitvoering

- 3.a Bosbescherming**
- 3.b Cultuurhistorie**
- 3.c Ecologie**
- 3.d Verjonging en oogst**
- 3.e Milieu**
- 3.f Invasieve soorten**
- 3.g Tegengaan illegaal gebruik**

Definities

- Bijlage 1:** Lijst van geldende wet en regelgeving
- Bijlage 2:** Lijst van multilaterale milieuovereenkomsten en verdragen die Nederland heeft geratificeerd, ILO-verdragen vermeld in FSC-POL-30-401 FSC en de ILO-verdragen die moeten worden nageleefd in alle FSC-gecertificeerde bossen.
- Bijlage 3:** Verklaring met betrekking tot FSC-POL-01-004 (Policy for the Association of Organizations with FSC) (zie Eis 4)
- Bijlage 4:** Indicatoren voor het maken van claims op Ecosystem Services (zie Eis 5)
- Bijlage 5:** Definitie van de verschillende FSC-categorieën High Conservation Values in Nederland

INLEIDING

De eerste Nederlandse FSC standaard is verschenen in 2005 en was daarmee één van de eerste nationale standaarden van FSC. De nationale standaarden moeten volgens de protocollen van FSC regelmatig worden geüpdatet. Het proces van de update van de Nederlandse standaard is gestart in 2013. De inzichten op het gebied van duurzaam bosbeheer, maar ook op de wijze waarop je dat effectief en efficiënt zou kunnen toetsen, zijn in de afgelopen jaren fors veranderd. Dit leidde er toe dat er, zowel vanuit de certificaathouders als de certificerende instellingen, behoorlijke kritiek ontstaan was op de oude Nederlandse standaard. Om duidelijk te krijgen op welke punten de standaard niet (langer) voldeed is een evaluatie van de oude standaard uitgevoerd. Deze evaluatie maakt duidelijk dat de oplossing niet lag in een simpele update van de oude standaard, maar in het maken van een volledig nieuwe standaard met duidelijke uitgangspunten. Dit heeft geleid tot een volledig herziene Nederlandse standaard die aanmerkelijk verschilt in opzet en uitwerking van de oude standaard.

Uitgangspunten

Bij het opstellen van de deze Nederlandse FSC standaard is een aantal uitgangspunten gehanteerd. Een belangrijk kritiekpunt op de oude standaard was dat er tijdens audits te veel nadruk werd gelegd op administratieve controles. Hierdoor waren de administratieve lasten van FSC-certificering in de ogen van veel (potentiele) gecertificeerde bosbedrijven te hoog geworden, zonder dat daar duidelijke voordelen tegenover stonden. Een belangrijk uitgangspunt was daarom om de administratieve lasten terug te dringen en om de nadruk bij audits te leggen bij de praktijk van het bosbeheer. Het terugdringen van de administratieve lasten is onder andere bereikt door geen eisen in de Nederlandse standaard op te nemen voor criteria die door Nederlandse wetgeving voldoende worden afgedekt. De eis dat een gecertificeerd bosbedrijf aan de wetgeving dient te voldoen is dus een zeer belangrijke eis uit de Nederlandse standaard. Om te voorkomen dat een gecertificeerde aan moet tonen dat hij zich aan de wet houdt (administratieve lasten) is er voor gekozen om als eis te stellen dat een beheerder actief en constructief moet werken aan het oplossen van claims waaruit zou blijken dat de beheerder de nationale wetgeving niet zou hebben nageleefd.

Om er voor te zorgen dat een audit zich voornamelijk richt op het resultaat van het beheer is er voor gekozen om de wijze van controle door een auditor zo concreet mogelijk te beschrijven in de standaard. Hierdoor weet zowel de auditor als de gecertificeerde wat er precies van hen verwacht wordt bij het naleven van de betreffende eis. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in de volgende auditingmethoden:

- Veldcontrole
- Administratieve controle
- Interview met beheerder
- Interview met werknemers
- Consultatie

In deze standaard is getracht om de nadruk te leggen op veldcontroles in de veronderstelling dat daarmee het beste beoordeeld kan worden of het beheer voldoet aan de eisen van FSC. Als een auditor op deze wijze niet voldoende informatie heeft om te beoordelen of er aan de betreffende eis wordt voldaan, dan kan hij/zij een alternatieve beoordelingsmethode hanteren.

Bij het opstellen van deze standaard is verder getracht om geen normen op te nemen voor beheerwerkzaamheden. Bosbeheer is vrijwel altijd maatwerk, want het is sterk afhankelijk van bijvoorbeeld beheerdoelstellingen, bosgeschiedenis en groeiomstandigheden. Normen voor boswerkzaamheden werken vaak gelijkvormigheid in de hand, terwijl juist diversiteit van belang is voor veel bosfuncties. Ook kan het leiden tot dogmatisch werken, terwijl juist vakkundig maatwerk nodig is voor de goede functievervulling. Dit betekent dat in deze standaard geen normen worden vermeld, maar dat de beheerder gevraagd wordt om voor een bepaald onderwerp een strategie te ontwikkelen en deze uit te voeren. Dit heeft uiteraard ook consequenties voor de manier van auditen.

De audits naar aanleiding van de vorige Nederlandse FSC standaard waren sterk gericht op het controleren van procedures en documenten. De audits naar aanleiding van deze standaard zullen zoals gezegd meer verlegd worden naar het bos en zullen meer gaan over de beoordeling of de gekozen strategie tot het gewenste doel leidt. Dit betekent dat er ook meer inhoudelijke discussies plaats gaan vinden over het gevoerde bosbeheer. Een audit kan op zo'n moment ook een meerwaarde betekenen voor de gecertificeerde boseigenaar. Het betekent ook dat er hoge eisen gesteld worden aan de vakkennis van auditors.

Een belangrijk uitgangspunt is verder dat de eisen goed aan moeten sluiten bij de huidige beheerpraktijk en stand van kennis. Voor de auditor en de gecertificeerde is het belangrijk dat de eis eenduidig is geformuleerd en de beschrijving duidelijk is. Bijvoeglijke naamwoorden met een normstelling, zoals grote, significante, voldoende, zijn *zo veel mogelijk* vermeden. Soms was dit echter niet te voorkomen. In dergelijke gevallen zal een beheerder duidelijk moeten maken waarom hij/zij vindt dat er voldaan wordt aan de betreffende eis. De beheerder zal dan een goede, onderbouwde motivatie moeten geven. Van inhoudelijke termen is achterin de standaard een definitie opgenomen en van elke eis is beschreven wat de bedoeling er van is. Zo nodig is er extra uitleg gegeven over de eis. Deze informatie is zowel relevant voor de gecertificeerde als de auditor. Als laatste uitgangspunt geldt dat geen eisen worden opgenomen voor onderwerpen die weliswaar belangrijk zijn, maar die geen aandacht nodig hebben omdat de beheerpraktijk er voldoende aandacht aan besteedt en/of de ontwikkelingen voldoende in de goede richting gaan.

Leesbaarheid

Om de leesbaarheid en de logica van de Nederlandse standaard te verhogen is in de eerste plaats de opzet van de principes en criteria losgelaten. De nieuwe opzet is gebaseerd op de gebruikelijke plannings- en uitvoeringscyclus in het Nederlandse bosbeheer. Het eerste hoofdstuk (Algemeen) behandelt enkele algemene eisen, bijvoorbeeld op het gebied van wetgeving, eigendom en werknemers. In het tweede hoofdstuk zijn de eisen opgenomen die betrekking hebben op beheerplanning. De kern wordt hierbij gevormd door het beheerplan. Om tot ene beheerplan te komen is gebiedskennis (paragraaf 2a) en vakkennis (paragraaf 1e) noodzakelijk. Voor FSC is het belangrijk om ook de omgeving en samenleving de kans te geven om invloed uit te oefenen op het beheer (participatie) of op zijn minst geïnformeerd te worden (communicatie). Dat is geregeld in de eisen in paragraaf 2b. Het beheerplan, dat gericht is op lange (en eventueel middellange) termijn doelen, moet uitgewerkt worden tot een werkplanning (paragraaf 2d). Om te weten welke effecten het beheer heeft (op de beheerdoelstellingen) moet gemonitord worden. De eisen hiervoor zijn opgenomen in paragraaf 2e. Minimaal elke vijftien jaar moet een beheerplan geactualiseerd worden. Uiteraard moeten dan ook de resultaten van de monitoring en van een evaluatie van de afgelopen beheerperiode meegenomen worden (paragraaf 2f).

In het derde hoofdstuk zijn eisen opgenomen met betrekking tot de uitvoering van beheermaatregelen. Deze eisen zijn opgesplitst naar beheerdoel. In de eerste paragraaf (1a) zijn eisen opgenomen die gericht zijn op bosbescherming. In de drie paragrafen daarna zijn de basisdoelstellingen van bosbeheer opgenomen, namelijk cultuurhistorie (paragraaf 3b), ecologie (3c) en oogst (3d). Het beheerdoel recreatie is opgenomen in de paragraaf Omgeving en samenleving (2b). Milieueisen, bijvoorbeeld op het gebied van bestrijdingsmiddelen en meststoffen, zijn opgenomen in paragraaf 3e. In paragraaf 3f zijn eisen opgenomen om op te treden tegen invasieve soorten, hetgeen een actueel onderwerp is. De laatste paragraaf (3g) gaat over het tegengaan van illegaal gebruik.

Een andere maatregel om de leesbaarheid en de begrijpbaarheid van de standaard te vergroten is een duidelijke indeling van de onderdelen van een eis. Elke eis begint met een beschrijving van de eis zelf. Daarna wordt in zoveel mogelijk detail beschreven hoe de controle van de auditor er uit moet zien. Dit geeft zoveel mogelijk duidelijkheid aan de auditor en de gecertificeerde wat en hoe er precies gecontroleerd moet worden. Hierboven is al beschreven welke audit methoden er mogelijk zijn. Het derde onderdeel is de uitleg. In dit onderdeel wordt in meer detail de eis uitgewerkt. Deze uitleg behoort bij de eis zelf en maakt dus ook onderdeel uit van de controle van de auditor. M.a.w.

de eis met toelichting en de wijze van beoordelen door de auditor zijn normatief. In de tekst zijn soms detaileisen opgenomen, maar er worden ook voorbeelden in gegeven die uiteraard niet als eis gelden.

Het laatste onderdeel van elke eis betreft de doelstelling. In dit deel wordt de bedoeling van de eis omschreven, met andere woorden wat de eis probeert te bereiken. Deze tekst is uitsluitend bedoeld als aanvullende informatie en wordt niet gebruikt bij de controle van de auditor.

1 ALGEMEEN

1.a Eigendom

Eis 1

De beheerder werkt actief en constructief aan het oplossen van claims van belanghebbenden over eigendoms- of gebruiksrechten.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Zijn er claims geweest?
- Zo ja, hoe zijn claims opgelost of hoe wordt gewerkt aan het oplossen van een openstaande claim?

Wat zijn de contactgegevens van partijen die een claim hebben ingediend?

Consultatie:

- Consultatie van partijen die betrokken zijn of zijn geweest bij een claim of er actief en constructief door de beheerder is gewerkt aan een oplossing.

Doel:

Deze eis is er voor bedoeld dat de beheerder wettelijke gerechtigd is om het beheer te voeren op het betreffende grondgebied. De eigendoms- of gebruiksrechten zijn in Nederland goed vastgelegd. Daarom is er in deze eis, met het oog op de administratieve lasten, niet voor gekozen om te laten bewijzen dat de beheerder eigenaar is van de grond waarop hij/zij beheer voert, maar de eis te richten op eventuele claims dat de beheerder hiermee in strijd handelt.

1.b Wetgeving

Eis 2

De beheerder werkt actief en constructief aan het oplossen van claims waaruit zou blijken dat de beheerder de vigerende wetgeving niet zou hebben nageleefd.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Zijn er claims geweest?
- Zo ja, hoe zijn afgeronde claims opgelost of hoe wordt gewerkt aan het oplossen van een openstaande claims?
- Wat zijn de contactgegevens van partijen die een claim hebben ingediend?

Consultatie:

- Consultatie van partijen die betrokken zijn of zijn geweest bij een claim of er actief en constructief door de beheerder is gewerkt aan een oplossing.

Uitleg:

Certificering is niet bedoeld om actief de naleving van vigerende wetgeving te controleren. Die taak en verantwoordelijkheid ligt bij de wetgever. De certificerende organisatie dient daarom alleen te controleren of er claims zijn dat de bosbeheerder de nationale wetgeving niet heeft nageleefd. Het gaat hierbij onder andere om de volgende specifieke wetten, regelingen en verordeningen:

Arbowet

Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb)

Boswet en rechtsopvolger Natuurwet

Natuurbeschermingswet 1998 en rechtsopvolger Natuurwet

Natuurschoonwet 1928

Monumentenwet 1988 en rechtsopvolgers Erfgoedwet en Omgevingswet

Wet Milieubeheer

Wet Ruimtelijke Ordening (Wro)

Wet op de Archeologische monumentenzorg

Flora- en faunawet en rechtsopvolger Natuurwet

EUTR

Waterwet

Kaderrichtlijn Water

Provinciale verordeningen inzake waterwingebieden en grondwaterbeschermingsgebieden

Doel:

Veel indicatoren uit de internationale FSC-standaard zijn in Nederland in voldoende mate afgedekt in de wetgeving. Deze eis richt zich er op dat een beheerder zich aan de wetgeving houdt. Hierbij wordt, met het oog op de administratieve lasten, niet gevraagd aan de beheerder om te bewijzen dat hij/zij zich aan de wet houdt, maar de eis te richten op eventuele claims dat de beheerder in strijd met de wet heeft gehandeld.

1.c Conversie naar niet-bos

Eis 3

Binnen de beheereenheid vindt geen omvorming van bos naar plantages of ander landgebruik plaats:

- a) in gebieden met hoge beschermingswaarden (High Conservation Values), en
- b) voor meer dan 5% van het totale oppervlakte van de beheereenheid, en
- c) voor meer dan 0.5% van het totale oppervlak van de beheereenheid in één jaar
- d) wanneer er geen sprake is van duidelijke en lange-termijn natuurbeschermingsdoelen binnen de beheereenheid

Uitzondering: Omvormingen van vóór 4 mei 2015 bij certificaathouders die vóór deze datum reeds gecertificeerd waren én die nog tot een maximum van 10% van het totale areaal van een beheereenheid mochten omvormen worden niet meegeteld.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle

Controle van de volgende documenten waaruit blijkt dat het conversieproject voldoet aan de randvoorwaarden uit de eis:

Beschrijving van de natuur-, cultuurhistorische- of religieus/spirituele waarden die verloren gaan als gevolg van de conversie en;

Overzicht cumulatieve conversieoppervlakte sinds 1994.

Veldcontrole

Controle of er conversie van bos naar niet-bos heeft plaatsgevonden waarbij niet is voldaan aan de gestelde voorwaarden (o.a. controle grenzen van conversiegebieden).

Uitleg:

Natura 2000 is systeem dat een Europese achtergrond en goedkeuring heeft. Het is gericht op het herstel van (oorspronkelijke) habitatsystemen met het oog op biodiversiteitswinst. Gezien de Europese achtergrond en de intensieve overlegstructuren die leiden tot een goedgekeurd beheerplan is conversie voor Natura 2000 doelen toegestaan. Maar niet alleen Europees belangrijke habitattypen zijn van belang om te beschermen en te vergroten. Ook nationaal beschermenswaardige habitattypen mogen leiden tot conversie van bos, mits hier breed gedragen plannen aan ten grondslag liggen en gericht zijn op biodiversiteitswinst door het herstel van Natura 2000 habitattypen die ter plekke thuishoren.

In de vorige Nederlandse SFC standaard was een conversiepercentage van 10% toegestaan. Indien in die periode meer dan de huidige norm van 5% conversie is opgetreden, dan heeft dat geen consequenties voor de certificering van de beheereenheid. Wel is dan nieuwe conversie uitgesloten.

Doel:

Bosinstandhouding is de belangrijkste component van duurzaam bosbeheer. Deze eis is er op gericht om omvorming van bos naar andere landgebruik in sterke mate te beperken.

1.d Verbinden aan FSC-vereisten

Eis 4

De beheerder heeft een schriftelijke verklaring waarin hij/zij verklaart dat hij/zij zich voor minimaal vijf jaar verbindt aan de eisen die FSC stelt voor certificering. Deze verklaring is gratis beschikbaar voor geïnteresseerden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle

- Controle of er een schriftelijke verklaring beschikbaar is.

Uitleg:

De beheerder kan een eigen tekst opstellen waarmee aan deze eis wordt voldaan, maar kan ook de volgende standaardtekst gebruiken: zie Bijlage 3. Het is verplicht om de volgende tekst op te nemen in de verklaring:

De beheerder houdt zich niet direct of indirect bezig met:

- Illegale houtkap of de handel in illegaal hout of niet-hout bosproducten, en;
- Inbreuk op mensenrechten bij boswerkzaamheden, en;
- Vernietiging van *high conservation values* bij boswerkzaamheden, en;
- Bosvorming buiten de gestelde eisen door de Nederlandse FSC standaard, en;
- Introductie van genetisch gemodificeerde organismen in het bos, en;
- Inbreuk op de ILO Core Conventions zoals beschreven in de ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work.

Doel:

Om 'greenwashing' te voorkomen wil FSC voorkomen dat beheerders zich gedurende korte tijd laten certificeren op het moment dat het hem/haar uitkomt. Deze eis vraagt beheerders om te verklaren dat ze de intentie hebben om zich voor langere tijd aan FSC te binden. De verplichte tekst is een eis uit het beleidsdocument FSC-POL-01-004 V2-0 (Policy for the association of organizations with fsc) van FSC international. De punten uit deze opsomming zijn ook als eisen opgenomen in de Nederlandse FSC standaard.

Eis 5:

Bij het aanbieden van ecosysteemdiensten met een FSC-claim dient te worden voldaan aan de eisen uit bijlage 4.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle

- Controleren of wordt voldaan aan de eisen uit bijlage 4

Doel:

De internationale standaard van FSC stelt eisen aan het gebruik van een FSC-claim bij het aanbieden van ecosysteemdiensten. Deze eisen zijn overgenomen uit de internationale standaard.

1.e Werknemers en ingehuurde arbeidskrachten

Eis 6

Alle personen in eigen dienst die direct bij de planning en de uitvoering van beheerwerkzaamheden worden ingezet dienen gekwalificeerd te zijn voor het betreffende werk.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle

- Steekproefsgewijs controleren of de betreffende persoon gekwalificeerd is en blijft voor het betreffende werk op basis van een vergelijking van het functieprofiel met:
 - een werkervaringsoverzicht, en;

- een (bij)scholingsoverzicht, en
- (bij)scholingsplan.

Uitleg:

Deze eis betreft alleen personeel dat direct bij de planning en de uitvoering van beheerwerkzaamheden worden ingezet, dus bijvoorbeeld geen administratief personeel.

Doel: Een belangrijke component van duurzaam bosbeheer is de vakkundigheid van mensen die bij het beheer betrokken zijn. Deze eis richt zich op de mate van vakkundigheid van eigen personeel. Deze vakkundigheid wordt getoetst door een vergelijking tussen de functie-eisen (functieprofiel) en de kwalificaties van de betreffende persoon. De kwalificaties kunnen worden getoetst aan de hand van het opleiding- en werkervaringsoverzicht van de betreffende persoon en de gevolgde scholing. Met het scholingsplan wordt beoordeeld of de betreffende persoon in voldoende mate is en wordt bijgeschoold door het volgen van trainingen, cursussen, opleidingen, vakinhoudelijk georiënteerde bijeenkomsten, e.d. In een scholingsplan wordt beschreven welke kennis en vaardigheden aandacht of verbetering behoeven en op welke wijze daar invulling aan gegeven wordt.

Doel:

Deze eis richt zich op de mate van vakkennis en capaciteiten van eigen personeel. Vakkennis is een cruciaal onderdeel van duurzaam bosbeheer.

Eis 7

De beheerder heeft een maximaal vier jaar oude Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en een bijbehorend Plan van Aanpak en voert het laatstgenoemde plan uit.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of er een maximaal vier jaar oude Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) en een bijbehorend Plan van Aanpak beschikbaar is en of het Plan van Aanpak wordt uitgevoerd. De controle op de uitvoering van het Plan van aanpak is Passief, aangezien dit ook een verantwoordelijkheid is van de Inspectie SZW.

Uitleg:

De Arbowet schrijft voor dat bedrijven een Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) maken en op basis daarvan een Plan van Aanpak opstellen. Om het voor bedrijven in de bos en natuursector eenvoudiger en goedkoper te maken om aan deze eis te voldoen is een digitaal instrument beschikbaar. Deze is beschikbaar op <http://www.rie.nl/instrumenten/bos-natuur/>.

Bij het opstellen van de RI&E en het Plan van Aanpak is de Arbocatalogus van belang. In deze arbocatalogus is de Arbowet voor de sector bos en natuur nader uitgewerkt (<http://www.agroarbo.nl/bos-en-natuur/>). Hierin worden de belangrijkste punten genoemd die tijdens het werk fout kunnen gaan en niet altijd goed geregeld zijn. Verder worden hier maatregelen en/of oplossingen voor gegeven die werkgevers kunnen nemen. Een checklist geeft aan wat werknemers kunnen doen voor hij/zij aan de slag gaat. De arbocatalogus is opgesteld door sociale partners en goedgekeurd door de Inspectie SZW. In principe moeten werkgevers en werknemers zich hier aan houden. Er mag alleen van afgeweken worden mits de werkwijze voldoet aan de wet en minimaal hetzelfde beschermingsniveau/veiligheidsniveau biedt als de werkwijzen zoals die omschreven staan in de arbocatalogus.

Doel:

Deze eis richt zich op veilig en gezond werken. Dit wordt geregeld in de Arbowet en daarom had in deze standaard kunnen worden volstaan met het verwijzen naar eis 2 uit de Nederlandse FSC standaard. Er is echter voor gekozen om een belangrijke aspect uit deze wetgeving, namelijk het hebben van een RE&I en een Plan van Aanpak en het uitvoeren van de laatste, als een aparte eis op te nemen om extra aandacht voor dit onderwerp te vragen.

Eis 8

Bedrijven die worden ingehuurd voor het verrichten van exploitatiewerkzaamheden met een totale aanneemsom van meer dan 5.000 euro excl. BTW voldoen aan de eisen van de Erkenningsregeling bosaannemers (ErBo-regeling), Groenkeur of een gelijkwaardig keurmerk.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of ingehuurde bedrijven gecertificeerd zijn volgens of voldoen aan de eisen van ErBo, Groenkeur of een gelijkwaardig keurmerk.

Uitleg:

Deze eis is van toepassing voor het inhuren van aannemers die exploitatiewerkzaamheden uitvoeren. Hieronder wordt uitsluitend verstaan: dunnen, vellen, korten, slepen, uitrijden, klepelen en zuiveren. In het geval een bedrijf gecertificeerd is voor ErBo, Groenkeur of een gelijkwaardig keurmerk dient de auditor te controleren of het betreffende bedrijf inderdaad gecertificeerd is. Verder hoeft alleen op een passieve manier gecontroleerd te worden of een aannemer aan de eisen van het keurmerk voldoet.

Als een bedrijf niet gecertificeerd is, dient de beheerder aan te tonen dat de aannemer voldoet aan de eisen van ErBo, Groenkeur of een gelijkwaardig keurmerk. De auditor zal dit op een actieve manier controleren.

Als een aannemer gecertificeerd is volgens een gelijkwaardig keurmerk, dan dient de beheerder aan te tonen dat dit betreffende keurmerk inderdaad gelijkwaardig is aan ErBo of Groenkeur.

Doel:

Deze eis is er gericht om uitsluitend bosaannemers in te huren die zich houden aan de eisen van de Erkenningsregeling bosaannemers (ErBo), Groenkeur of een gelijkwaardig keurmerk op het gebied van uitvoering werkzaamheden, arbeidsomstandigheden, vorming/ontwikkeling/scholing werknemers en bedrijfsvoering. Deze eis geldt alleen voor werkzaamheden op het gebied van bosexploitatie en alleen voor werken met een totale waarde van meer dan 5.000 euro excl. BTW.

Eis 9

In het geval van corruptie worden maatregelen genomen om dit in de toekomst te voorkomen.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Is er corruptie opgetreden sinds de laatste audit?
- Zo ja, welke maatregelen zijn er genomen om corruptie in de toekomst te voorkomen?

Doel:

Corruptie is geen groot probleem in Nederland. Als er desondanks een geval is geweest van corruptie, dan moeten maatregelen genomen worden om dergelijke corruptie in de toekomst te voorkomen.

2 BEHEERPLANNING

2.a Gebiedskennis

Eis 10

De volgende locaties zijn digitaal of schriftelijk vastgelegd, mede op basis van de spontane inbreng van derden:

- Locaties met een cultuurhistorische waarde (zie eis 28), en;
- Locaties met een aardkundige waarde (zie eis 28), en;
- Locaties met een ecologische waarde (zie eis 29), en;
- Oppervlaktewaterlichamen (zie eis 32), en;
- Opengestelde gebieden met bijbehorende openstellingvoorwaarden (zie eis 12)

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of cultuurhistorische, aardkundige en ecologische locaties schriftelijke of digitaal zijn vastgelegd, bijvoorbeeld op kaart, documenten of in een database.

Consultatie:

- Consultatie van minimaal twee relevante partijen van de gebruiksgerechtigdenlijst, waarbij gevraagd wordt of hun eventuele inbreng op het gebied van cultuurhistorische, aardkundige en ecologische locaties zijn overgenomen door de beheerder.

Veldcontrole:

- Controle of tijdens de veldcontrole gesignaleerde cultuurhistorische, aardkundige en ecologische locaties digitaal of schriftelijk zijn vastgelegd.

Uitleg:

Deze eis richt zich op gebiedskennis. Deze eis gaat niet over monitoring. Bij monitoring gaat het om gegevens die meer dynamisch zijn en dus regelmatig opnieuw in beeld moeten worden gebracht. Bij gebiedskennis gaat het dus om de meer statische gegevens.

Het gebruik van de input van derden is gebaseerd op informatie die de beheerder spontaan aangereikt krijgt. De beheerder heeft dus geen verplichting om binnen deze eis derden actief te benaderen om gebiedskennis op te bouwen. Of de beheerder de input van derden moet verwerken in zijn gebiedsbeschrijving hangt af van de waarde van het element. De beheerder moet kunnen beargumenteren waarom een bepaald element, dat is aangedragen door derden, niet is vastgelegd.

Doel:

Een belangrijke component van duurzaam bosbeheer is gebiedskennis. Deze eis richt zich op deze gebiedskennis door te vragen naar het administratief vastleggen van elementen en gebieden met een hoge waarde, waterlichamen en opengestelde gebieden. Deze eis vormt de basis voor andere eisen op het gebied van bijvoorbeeld cultuurhistorie, aardkundige waarden e.d.

2.b Omgeving en samenleving

Eis 11

De beheerder heeft een lijst van (vertegenwoordigers van) gebruiksgerechtigden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle

- De beheerder heeft een lijst van (vertegenwoordigers van) gebruiksgerechtigden.

Uitleg:

De lijst van (vertegenwoordigers van) gebruiksgerechtigden bestaat uitsluitend uit organisaties, dus niet individuele personen, die enig recht kunnen doen gelden op het gebruik van het bos. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om huur, pacht, erfpacht en openstellingsregels. In het geval van openstellingsregels gaat het om lokale organisaties of lokale afdelingen van landelijke organisaties, zoals sport-, natuur- en milieuorganisaties.

Doel:

Communicatie en participatie krijgt een belangrijke rol toebedeeld in de internationale FSC standaard. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk dat een beheerder een goed beeld heeft van organisaties die direct belang hebben bij zijn/haar bos en het beheer daarvan. Deze eis richt zich op het hebben van een lijst met (vertegenwoordigers van) gebruiksgerechtigden.

Eis 12

Alle bestaande, voor het publiek toegestane, vormen van gebruik van de beheereenheid blijven mogelijk, behalve als de beheerder een inperking van de gebruiksmogelijkheden van de beheereenheid schriftelijk of mondeling kan rechtvaardigen op grond van een bedreiging voor de beheerdoelstellingen en het ontbreken van alternatieve oplossingen of daartoe gedwongen wordt door wet- en/of regelgeving.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of de gebruiksmogelijkheden zijn ingeperkt (bijv. openstelling)
- Interview met beheerder:
- Zijn de gebruiksmogelijkheden van de beheereenheid beperkt sinds de vorige audit?
- Zo ja, kunt u dit rechtvaardigen?

Consultatie:

- Consultatie van minimaal twee relevante partijen van de gebruiksgerechtigdenlijst, waarbij gevraagd wordt of hun gebruiksmogelijkheden zijn ingeperkt sinds de laatste audit en zo ja, of dit beargumenteerd is door de beheerder.

Uitleg:

Onder vormen van gebruik kan bijvoorbeeld worden verstaan: houtoogst, waterwinning, wandelen, paardrijden, aangespannen paard, mountainbiken, natuurstudie, paddestoelen plukken, beukennoten en kastanjes rapen, wildkamperen en dergelijke. Een bepaalde gebruiksvorm kan bijvoorbeeld de beheerdoelstellingen in gevaar brengen door vandalisme, de verstoring van fauna, de beschadiging van flora en vegetatie, de verstoring van de bodem en het veroorzaken van aanzienlijke sociale conflicten. Het dient hierbij te gaan om aanzienlijke effecten op de beheerdoelstellingen, dus bijvoorbeeld niet om een tijdelijke verstoring of beschadiging. De beheerder dient de negatieve effecten en oorzaken goed in beeld te hebben gebracht en alternatieve oplossingen te hebben onderzocht (bijvoorbeeld verleggen paden of routes). De beheerder dient een oplossing te kiezen die het probleem wegneemt, maar zo min mogelijk beperkingen oplevert voor het gebruik van de beheereenheid. De beheerdoelstellingen waarop de beheerder zich baseert dienen opgenomen te zijn in het beheerplan.

Doel:

Toegankelijkheid is van cruciaal belang voor het recreatieve gebruik van bossen en daarmee voor de maatschappelijke waarde er van. In deze eis wordt daarom als eis gesteld dat de huidige mate van *openstelling en gebruik* niet wordt aangetast, behalve als (een deel van) het huidige gebruik te koste gaat van de beheerdoelstellingen en er geen alternatieve oplossingen zijn.

Eis 13

De beheerder beoordeelt aanvullende wensen van derden ten aanzien van de gebruiksmogelijkheden van de beheereenheid welwillend op basis van wenselijkheid en haalbaarheid, voor zover deze wensen het persoonlijke belang van één of enkele individuen overschrijden.

Wijze van controleren door auditor:

Consultatie:

- Consultatie van minimaal twee relevante partijen uit de gebruiksgerechtigdenlijst om na te gaan of er naar redelijkheid is gereageerd op aanvullende wensen.

Uitleg:

Deze eis is er voor bedoeld dat derden aanvullende wensen ten aanzien van de gebruiksmogelijkheden van de beheereenheid in kunnen brengen bij een beheerder en dat deze hierin een beargumenteerde keuze maakt. Het gaat hierbij uitsluitend om wensen met een groter algemeen belang en dus niet om wensen die uitsluitend voor een individu of enkele individuen van belang is. De beheerder maakt een keuze op basis van wenselijkheid en haalbaarheid, waarbij ook de belangen van gebruiksgerechtigden worden meegenomen. Bij deze eis gaat het bijvoorbeeld om wensen ten aanzien van openstelling, erfgoed, ecologische waarden en de productiefunctie van het bos.

Doel:

Eis 12 is gericht op de instandhouding van het huidige bosgebruik. Deze eis is er op gericht dat beheerders in alle redelijkheid open staan voor aanvullende eisen op het gebied van bosgebruik.

Eis 14

Partijen waarvan de belangen geschaad kunnen worden door grote en structurele veranderingen in het bosbeheer worden proactief betrokken bij de voorbereidingen van de maatregelen die leiden tot de betreffende verandering. De resultaten van deze inspraak worden meegenomen in uitwerking, planning, uitvoering en/of beheer.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder

- Zijn er claims geweest waaruit zou blijken dat de belangen van partijen zijn geschaad door veranderingen in het bosbeheer?
- Zo ja, hoe zijn afgeronde claims opgelost of hoe wordt gewerkt aan het oplossen van een openstaande claim?
- Wat zijn de contactgegevens van partijen die een claim hebben ingediend?

Consultatie:

In het geval van grote en structurele veranderingen in het bosbeheer:

- Consultatie van minimaal twee relevante partijen van de gebruiksgerechtigdenlijst met de vraag of hun belangen zijn geschaad door veranderingen in het bosbeheer, en;
- Consultatie van partijen die betrokken zijn of zijn geweest bij een claim over de wijze waarop ze hier bij betrokken zijn en of hun zienswijze is meegenomen in uitwerking, planning, uitvoering en/of beheer.

Uitleg:

Bij deze eis gaat het bijvoorbeeld om veranderingen die grote invloed hebben op openstelling, erfgoed, ecologische waarden en de productiefunctie van het bos.

Bij belangen kan onderscheid worden gemaakt tussen economische en niet-economische belangen. Het schaden van economische belangen krijgt een hoger belang toegewezen dan niet-economische belangen.

Doel:

Sommige activiteiten kunnen derhalve ingrijpend zijn voor (een bepaalde groep) bosgebruikers dat het noodzakelijk is om deze (groep van) bosgebruikers al in een vroeg stadium te betrekken bij de planvorming. Deze eis is er op gericht om in dergelijke gevallen participatie voor te schrijven.

Eis 15

De beheerder reageert constructief op schriftelijke klachten binnen een maand. De beheerder administreert de schriftelijke klachten en bijbehorende correspondentie.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of de beheerder schriftelijke klachten heeft geadministreerd.
- Interview met beheerder:
- Zijn er klachten binnen gekomen?

- Zo ja, kunt u aantonen dat u constructief binnen een maand heeft gereageerd op deze klachten?

Consultatie:

- Consultatie van minimaal twee partijen die een klacht hebben ingediend om te vragen of er binnen een maand is gereageerd en of er constructief is omgegaan met hun klacht.

Uitleg:

Het gaat hierbij uitsluitend om klachten die binnen komen via de mail, fax of per brief.

Doel:

Bosbeheer kan op vele manieren de wensen en eisen van bosgebruikers schaden. Met deze eis worden beheerders gedwongen om binnen een maand constructief te reageren op eventuele klachten. De beheerder dient de klachten en de bijbehorende correspondentie te administreren om het de auditor mogelijk te maken deze eis te controleren. Om de administratieve lasten terug te dringen gaat het hierbij uitsluitend om schriftelijke ingediende klachten (mail, fax of brief).

Eis 16

De meest recente versie van het beheerplan of een samenvatting daarvan is op verzoek gratis digitaal of fysiek voor het publiek beschikbaar. Vertrouwelijke informatie hoeft niet te worden weergegeven, zoals informatie:

die gerelateerd is aan investeringen, of;

die te maken heeft met intellectueel eigendomsrechten, of;

die vertrouwelijk is voor klanten, of;

die vertrouwelijk is voor de wet, of;

die beschermde flora en/of fauna in gevaar kan brengen, of;

die waardevolle cultuurhistorische, economische, religieuze en/of spirituele locaties in gevaar kan brengen.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of het beheerplan, of een samenvatting daarvan, digitaal of fysiek beschikbaar is.

Uitleg:

Het beheerplan of een samenvatting daarvan kan:

fysiek ter inzage worden gelegd of worden toegestuurd of;

digitaal te downloaden of in te kijken zijn op het internet of als digitaal bestand toegestuurd worden (mail, DVD, stick, USB stick e.d.).

Bij negatieve effecten op flora en/of fauna gaat het bijvoorbeeld om het gevaar van beschadiging, verstoring, doden of diefstal van planten en/of dieren.

Doel:

Communicatie is een belangrijk onderdeel van duurzaam bosbeheer. In het beheerplan zijn doelen en activiteiten beschreven en dit is daarom een belangrijke informatiebron voor derden. Deze eis is er op gericht om deze informatie beschikbaar te hebben voor derden. Vertrouwelijke informatie hoeft uiteraard niet openbaar beschikbaar te zijn.

Eis 17

Monitoringsgegevens, of een samenvatting daarvan, zijn op verzoek gratis digitaal of fysiek voor het publiek beschikbaar, waarin in ieder geval de doelen van monitoring, het monitoringsprogramma en de belangrijkste resultaten zijn opgenomen. Vertrouwelijke informatie hoeft niet te worden weergegeven, zoals informatie:

- die gerelateerd is aan investeringen, of;
- die te maken heeft met intellectuele eigendomsrechten, of;
- die vertrouwelijk is voor klanten, of;
- die vertrouwelijk is voor de wet, of;
- die negatieve gevolgen kan hebben voor flora en/of fauna, of;

- die waardevolle cultuurhistorische, economische, religieuze en/of spirituele locaties in gevaar kan brengen.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of de monitoringsresultaten, of een samenvatting daarvan, digitaal of fysiek beschikbaar is voor het publiek.

Uitleg:

De monitoringsgegevens of een samenvatting daarvan kunnen:

fysiek ter inzage worden gelegd of worden toegestuurd, of;

digitaal te downloaden of in te kijken zijn op het internet of als digitaal bestand toegestuurd worden (mail, DVD, stick, USB stick e.d.).

Bij negatieve effecten op flora en/of fauna gaat het bijvoorbeeld om het gevaar van beschadiging, verstoring, doden of diefstal van planten en/of dieren.

Doel:

Monitoringsresultaten kunnen een belangrijke informatiebron vormen voor derden over het bosbeheer. Deze eis is er op gericht om deze informatie beschikbaar te hebben voor derden. Vertrouwelijke informatie hoeft uiteraard niet openbaar beschikbaar te zijn.

2.c Beheerplan

Eis 18

Voor de gehele beheereenheid is een beheerplan beschikbaar van maximaal 15 jaar oud. Het detailniveau van het beheerplan moet passend zijn met het oog op de oppervlakte van de beheereenheid, de intensiteit en impact van het beheer, de beheerdoelstellingen en de kwetsbaarheid van het gebied. Tabel 1 geeft minimum vereisten voor het beheerplan.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of een maximaal vijftien jaar oud beheerplan beschikbaar is.

Uitleg:

Het beheerplan is niet perse één document, maar kan bestaan uit één of meerdere documenten of digitale bestanden.

Doel:

Planmatig bosbeheer is een belangrijke component van duurzaam bosbeheer. In deze eis wordt het hebben van een beheerplan als eis gesteld.

Tabel 1	
<i>Inhoud beheerplan</i>	
Onderwerp	Minimumvereiste
Samenvatting	Samenvatting
Eigendomssituatie	Eigendomskaart
Overheidsbeleid	Opsomming van de belangrijke beleidsopgaven van de overheid voor het gebied
Bodem	Overzicht van bodemgeschiktheid voor boom- en struiksoorten
Water	Kaart met waterlopen en waterlichamen
Reliëf	Kaart met beschermen waardig reliëf (o.a. aardkundige waarden)
Infrastructuur	Kaart met wegen en paden
Cultuurhistorie	Kaart met cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren
Flora	Kaart met beschermenswaardige planten en vegetatie
Fauna	Kaart met beschermenswaardige dieren
Recreatiemogelijkheden	Kaart met recreatieve zoning en recreatieve voorzieningen

Houtproductie en -oogst	Overzicht van oogstniveau in het verleden, soortensamenstelling, voorraad en bijgroei
Jacht	Overzicht van de wijze van organiseren
Doelstellingen op het gebied van economie	Doelstellingen voor economische basis, w.o. houtproductie
Doelstellingen op het gebied van ecologie	Doelstellingen voor biodiversiteit en mate van natuurlijkheid
Doelstellingen op het gebied van sociale aspecten	Doelstellingen voor recreatie en cultuurhistorie
Houtoogst	Strategie houtoogst op basis van duurzaam kapniveau
Bosverjonging	Strategie mate en wijze van verjongen
Bosbrand	Strategie beperking bosbrandrisico's
Biodiversiteit	Strategie voor de biodiversiteit
Recreatie	Strategie voor recreatieve zonerings
Cultuurhistorie	Strategie voor behoud kenmerkende cultuurhistorie
Monitoring en evaluatie	Samenvatting resultaten monitoring en evaluatie

Eis 19

In het beheerplan zijn lange termijn doelstellingen voor het bos opgenomen, waarbij aandacht wordt besteed aan economische, ecologische en sociale doelen.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of de lange termijn doelen, waarbij aandacht wordt besteed aan economische, ecologische en sociale doelen, zijn opgenomen in het beheerplan.

Doel:

Een lange termijn visie is een belangrijke component van duurzaam bosbeheer, want ze voorkomen ad-hoc beheer. In deze eis wordt daarom voorgeschreven dat er lange termijn doelen in het beheerplan opgenomen moeten zijn.

Eis 20

Bij de actualisatie van het beheerplan moeten de volgende aspecten worden meegenomen:

- Resultaten van de monitoring, en;
- Resultaten van de evaluatie (zie eis 24) en;
- Inbreng van belanghebbenden (actief betrokken door de beheerder), en;
- Nieuwe wetenschappelijke en technische inzichten, en;
- Veranderde maatschappelijke omstandigheden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of in het beheerplan is vermeld hoe de hierboven genoemde aspecten zijn meegenomen.

Uitleg:

Deze eis is alleen relevant voor zover er een actualisatie heeft plaatsgevonden in een periode waarin de beheereenheid FSC was gecertificeerd.

Doel:

Het is van belang dat bij een beheerplan regelmatig wordt geactualiseerd en dat daarbij bijvoorbeeld veranderde maatschappelijke en wetenschappelijke inzichten worden meegenomen en de resultaten van een evaluatie van het beheer in het verleden.

2.d Werkplanning

Eis 21

Voor de gehele beheereenheid is een werkplanning beschikbaar voor de uitvoering van beheerwerkzaamheden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of er, digitaal of op papier, een werkplanning beschikbaar is.

Uitleg:

Deze planning dient op papier te staan of digitaal beschikbaar te zijn. Dit mag zowel een langjarige planning zijn met een uitwerking per jaar of uitsluitend een jaarplanning

Doel:

Duurzaam bosbeheer is gebaat bij een planmatige aanpak. Het beheerplan is bedoeld voor de lange en middellange termijn. Dit beheerplan moet uitgewerkt worden in een werkplanning voor de kortere termijn.

Eis 22

De activiteiten uit de werkplanning zijn uitgevoerd, behalve als de beheerder een afwijking kan rechtvaardigen.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Zijn de activiteiten uit de werkplanning uitgevoerd?
- Zo nee, kan de beheerder de afwijkingen van de werkplanning rechtvaardigen?

Veldcontrole:

- Steekproefsgewijze controle of werkzaamheden zijn uitgevoerd volgens de werkplanning.

Doel:

Deze eis richt zich op het uitvoeren van het werkplan. Er zijn echter natuurlijk altijd situaties denkbaar dat het onverstandig is om de werkplanning klakkeloos uit te voeren. Daarom bestaat de mogelijkheid om er van af te wijken, maar dan dient de beheerder dit wel kunnen onderbouwen.

2.e Monitoring

Eis 23

De beheerder heeft een uitvoeringsplan beschikbaar voor het monitoren van de ontwikkelingen in het bos met het oog op de beheerdoelstellingen en voert dit plan uit. Bij het opstellen en uitvoeren is er gelegenheid voor derden om inbreng te leveren.

Het detailniveau van het monitoringsplan moet passend zijn met het oog op de oppervlakte van de beheereenheid, de intensiteit en impacts van het beheer, de beheerdoelstellingen en de kwetsbaarheid van het gebied. Tabel 2 geeft een indicatie van de onderdelen die gemonitord moeten worden. Er moet minimaal elke 15 jaar een monitoring uitgevoerd worden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of de beheerder een monitoringsplan beschikbaar heeft die de beheerdoelstellingen afdoende monitort.
- Controle of de beheerder de monitorresultaten heeft die je op basis van het plan zou mogen verwachten.

Uitleg:

Voor beheereenheden tot 20 hectare mag de monitoring bestaan uit een visuele beoordeling.

Voor beheereenheden tussen 20 en 100 hectare moeten visuele beoordelingen gekoppeld worden aan beschikbare statistische gegevens, zoals bijvoorbeeld de resultaten van de meest recente Nederlandse bosinventarisatie.

Voor beheereenheden groter dan 100 hectare moet de monitoring bestaan uit verifieerbare waarnemingen.

Doel:

Deze eis zorgt er voor dat een beheerder weet welke effecten zijn beheer heeft op de beheerdoelstellingen en welke (autonome) ontwikkelingen er plaatsvinden in het bos. Hiervoor moet hij/zij een monitoringsplan hebben en dit uitvoeren.

Tabel 2			
<i>Minimum onderdelen in het monitoringsplan (indien relevant voor de beheerdoelstellingen)</i>			
Recreatie			
Cultuurhistorie			
Biodiversiteit			
Houtoogst en verjonging			
Onderdeel			
Bostypen	In ha		
Boomsoortensamenstelling	In ha of m ³		
Bijgroei	In m ³ /ha/jr bij voorkeur per soort		
Volume	In m ³ bij voorkeur per soort		
Leeftijd of bosontwikkelingsfase	In ha		

2.f Evaluatie en terugkoppeling

Eis 24

De beheerder analyseert de monitoringresultaten en gebruikt ze in de evaluatie van het gevoerde beheer.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Op welke wijze heeft u gebruik gemaakt van de monitoringsresultaten bij het aanscherpen van uw beheer?

Doel:

Monitoren is alleen relevant als de resultaten ook gebruikt worden om het beheer zo nodig aan te scherpen. Deze eis richt zich op het daadwerkelijke gebruik van de monitoringsresultaten bij aanpassingen in het beheer.

3 UITVOERING

3.a Bosbescherming

Eis 25

Bodemcompactie met mogelijke negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen wordt voorkomen.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder

- Is er bodemcompactie met mogelijke negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen opgetreden?
- Zo ja, kan de beheerder dit rechtvaardigen?

Veldcontrole:

- Controle of er sprake is van bodemcompactie met mogelijke negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen.

Uitleg:

Bodemcompactie is niet per definitie negatief. Bodemcompactie op kleine schaal kan bijvoorbeeld leiden tot interessante habitats. Deze eis betreft dan ook alleen bodemcompactie met negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om grootschalige bodemcompactie (grote oppervlakte) en/of diepe bodemcompactie, waarvan het lang duurt voor deze zich op een natuurlijke wijze herstelt.

Dergelijke bodemcompactie in opstanden kan bijvoorbeeld voorkomen worden door het gebruik van machines met een lage bodemdruk, beperken van het aantal machinebewegingen, werken in droge perioden en beperken van het te berijden gebied (vaste uitsleppaden) De bodemdruk van een machine is met name afhankelijk van het gewicht van de machine, het type band of rups en bandenspanning. Het gebruik van tracks om banden kan de bodemdruk verlagen. Het vullen van de banden met water leidt tot een hogere bodemdruk en wordt afgeraden. Vaak wordt tak- en tophout verwerkt op de uitrijpaden om bodembeschadiging te voorkomen. Onderzoek heeft uitgewezen dat dit niet effectief is en bovendien leidt tot een minder gunstige mineralenverdeling. Deze methode is dus niet aan te bevelen.

Met betrekking tot de periode waarin gewerkt wordt, moet opgemerkt worden dat de Gedragscode Bosbeheer 2010-2015 voor loof- en gemengde bossen voorschrijft dat vellingswerkzaamheden uitgevoerd moeten worden in de periode 16 juli tot 15 maart. Dit beperkt de mogelijkheden om in de droge periode van de zomer boswerkzaamheden uit te voeren.

Doel:

Instandhouding van de (kwaliteit van de) bodem is een belangrijk onderdeel van duurzaam bosbeheer. Deze eis richt zich op het voorkomen van bodemcompactie. Niet alle bodemcompactie heeft dermate grote impact op de (toekomstige) kwaliteit van het bos dat het als negatief moet worden beoordeeld. Daarom gaat het in deze eis uitsluitend om bodemcompactie met mogelijke negatieve gevolgen voor de beheerdoelstellingen.

Eis 26

De beheerder voert met het oog op het voorkomen van grootschalige schade door natuurlijke oorzaken de volgende maatregelen uit, voor zover deze technisch-financieel haalbaar zijn:

- Bij de planning en uitvoering van oogstwerkzaamheden wordt rekening gehouden met de risico's van storm, en;
- Landelijke adviezen voor ziekte- en plaagbestrijding worden meegewogen bij beheerbeslissingen, en;
- Aanrijwegen voor de brandweer worden schriftelijk vastgelegd en toegankelijk gehouden, en;
- Er wordt meegewerkt aan de planvorming voor risicobeheersing als de brandweer hier om verzoekt.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Hoe houdt u bij het beheer rekening met storm?
- Zijn er landelijke adviezen voor ziekte- en plaagbestrijding geweest?
- Zo ja, wat heeft u hier mee gedaan?
- Heeft u aanrijwegen voor de brandweer aangewezen en vrijgehouden?
- Heeft de brandweer een verzoek gedaan voor medewerking aan risicobeheersing?
- Zo ja, hoe heeft u hier aan meegewerkt?

Veldcontrole:

- Controle of er maatregelen zijn genomen met het oog op het voorkomen of verminderen van schade door storm, brand en ziekten en plagen.

Uitleg:

Natuurlijke dynamiek is een belangrijk onderdeel van de bos ecologie. Het kan bijvoorbeeld bijdragen aan het vergroten van de variatie en de daarbij behorende habitats. Het is dus onlosmakelijk verbonden met duurzaam bosbeheer. Maar door grootschalige natuurlijke calamiteiten kan de kwaliteit of zelfs het voortbestaan van een bepaald bosgebied onder druk komen te staan.

Grootschalig wordt hierbij opgevat als de oppervlakte groter is dan 2 hectare aaneengesloten. Deze eis richt zich op het nemen van maatregelen om grootschalige degeneratie van het bos door ziekten en plagen, storm en bosbrand te voorkomen, voor zover deze technisch-financieel haalbaar zijn voor een bosbeheerder. Bij grootschalig moet hierbij gedacht worden aan een oppervlakte van meer dan vijf hectare.

Er zijn allerlei methoden om stormschade te voorkomen of te verminderen, maar in deze eis is gekozen om uitsluitend te vragen om rekening te houden met storm bij oogstwerkzaamheden, bijvoorbeeld door geen kapranden te creëren op gevoelige locaties. Ziekten en plagen kunnen een belangrijke bedreiging zijn voor bos. Bij aanzienlijke bedreigingen op dit vlak worden de laatste decennia vrijwel altijd richtlijnen of adviezen verstrekt op nationaal niveau. Binnen deze eis is er voor gekozen om deze nationale richtlijnen of adviezen centraal te stellen. Het gaat daarbij met name om adviezen van de overheid, VBNE of NVWA. Dit geldt uiteraard alleen als er in de beheereenheid schade wordt ondervonden van de betreffende ziekte of plaag of er vanuit de beheereenheid een dreiging kan uitgaan naar naburige bosterreinen. Voor bosbrand is het aanwijzen en toegankelijk houden van aanrijroutes voor de brandweer een effectieve maatregel om de verspreiding van bosbrand tegen te gaan. Het toegankelijk houden van aanrijwegen betekent dat eventuele versperringen (slagboom, parkeerblokken e.d.) geen obstakel vormen voor de brandweer en dat de wegen berijdbaar zijn voor brandweerwagens. Ook is het belangrijk om mee te werken aan planvorming door de brandweer voor risicobeheersing, waarbij het bijvoorbeeld kan gaan om het opstellen van een risico-index, operationele kaarten en risicobeheerplannen (zie gids "Risicobeheersing natuurbranden; gezamenlijk, gebiedsgericht, lokaal maatwerk" van de VBNE voor meer informatie over bosbrand).

Doel: Ziekten en plagen, stormen en bosbrand vormen natuurlijke risico's voor bos. Enige schade door deze natuurlijke oorzaken vormen geen bedreiging voor de duurzame instandhouding van het bos, maar grootschalige aantasting dient voorkomen te worden. Deze eis is er op gericht om dergelijke grootschalige aantasting te voorkomen. Hierbij is gezocht naar activiteiten die aansluiten bij de praktijk en nauwelijks administratieve lasten veroorzaken. Voor stormschade wordt hierbij aangesloten bij de huidige praktijk door aandacht voor schadevoorkoming te vragen bij de planning en uitvoering van oogstwerkzaamheden. Voor ziekten en plagen wordt aangesloten bij het systeem van landelijke adviezen. Bij bosbrand wordt niet gevraagd om maatregelen in het beheer, anders dan het bereikbaar houden van het bos voor de brandweer.

Doel:

Deze eis richt zich op het nemen van praktisch haalbare maatregelen om grootschalige natuurlijke calamiteiten als storm, brand en plagen te voorkomen.

Eis 27

De beheerder streeft naar een (tijdelijke) wildstand die natuurlijke verjonging van het bos, in het bijzonder de verjonging van inheemse loofbomen, mogelijk maakt. Ook kan de beheerder andere maatregelen nemen om de verjonging van deze soorten tot stand te brengen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

Controle of er natuurlijke verjonging optreedt, met name van inheemse loofbomen.

Interview met beheerder:

Heeft de wildstand een negatieve invloed op de natuurlijke verjonging, in het bijzonder de verjonging van inheemse loofbomen?

Zo ja, wat heeft u gedaan om de wildstand naar beneden te krijgen?

Uitleg:

Mogelijke andere maatregelen om verjonging (van inheemse loofbomen) mogelijk te maken zijn bijvoorbeeld inrasteren en het gebruik van wildbeschermingsmiddelen.

Doel:

Bosverjonging, vooral van inheemse loofboomsoorten, wordt in sommige gebieden sterk belemmerd door de hoge wildstand en de hiermee gepaard gaande vraatschade. Dit heeft een grote invloed op de toekomstige samenstelling van het bos en druist daarom in tegen het principe van duurzaam bosbeheer. In deze eis wordt daarom als eis gesteld om de wildstand (tijdelijk) voldoende ver te verlagen of, indien dit niet mogelijk of wenselijk is, andere maatregelen te nemen om verjonging (van inheemse loofboomsoorten) tot stand te brengen.

3.b Cultuurhistorie**Eis 28**

Waardevolle cultuurhistorische en aardkundige elementen worden, voor zover dat in het vermogen van de beheerder ligt, beschermd tegen schadelijke invloeden.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- De beheerder heeft schriftelijk vastgelegd welke cultuurhistorische en aardkundige elementen welke mate van bescherming genieten, en;
- De beheerder heeft schriftelijk vastgelegd op welke wijze deze elementen worden beschermd tegen schadelijke invloeden.

Veldcontrole:

- Controle of er waardevolle elementen zijn verdwenen of beschadigd.
- Zo ja, kan de beheerder dit rechtvaardigen en kan hij/zij aantonen dat hij/zij maatregelen heeft genomen om dit in de toekomst te vermijden?

Uitleg:

Niet alle sporen uit het verleden kunnen bewaard blijven en dit hoeft ook niet voor de instandhouding van kenmerkende cultuurhistorische waarden. Deze eis richt zich derhalve vooral op de bescherming van waardevol erfgoed, d.w.z. erfgoed dat in sterke mate bijdraagt aan de karakteristieke cultuurhistorie van de beheereenheid of nationaal of regionaal zeldzaam is. Bij schadelijke invloeden gaat het om die invloeden die de visuele kwaliteit, werking en/of authenticiteit van het element aantasten. Natuurlijke erosie veroorzaakt door menselijke invloeden valt hier ook onder. Complete bescherming is niet altijd mogelijk of wenselijk, bijvoorbeeld als de benodigde maatregel negatieve consequenties heeft voor andere beheerdoelstellingen of als het financieel niet haalbaar is. Het gaat er dus om om financieel en technisch haalbare maatregelen te nemen. Er zijn zelfs omstandigheden denkbaar dat waardevolle elementen mogen verdwijnen, bijvoorbeeld als gevolg van veiligheid, versterken cultuurhistorie gebied, wet- en regelgeving en beschermen biodiversiteit. Voorbeelden van maatregelen die beheerders zouden kunnen nemen zijn:

het voorkomen van betreding door wegen en paden op of in de nabijheid te verleggen of af te sluiten;

het voorkomen dat machines de elementen beschadigen door hierover afspraken te maken met de aannemer en ze eventueel tijdens werkzaamheden te markeren;

voorkomen dat er materiaal op of nabij de elementen wordt gestort;

schade door dieren voorkomen door elementen uit te rasteren.

Doel:

Bossen zijn rijk aan cultuurhistorische en aardkundige elementen en structuren, omdat ze hier een goede bescherming aan bieden. Deze eis is er op gericht om blijvende bescherming te bieden aan dergelijke elementen en structuren. Maar niet alles kan en hoeft beschermd te worden, dus er mag ook wel eens wat verdwijnen. Ook is niet alle schade te voorkomen, bijvoorbeeld als deze onder bepaalde omstandigheden het gevolg is van wind- of watererosie of wildschade. Daarom wordt er gekeken of schade naar redelijkheid te voorkomen is.

3.c Ecologie

Eis 29

De beheerder heeft een strategie ontwikkeld voor het behoud van de biodiversiteit met aandacht voor de volgende onderwerpen:

- Beschikbaarheid van en variatie in dood hout, en;
- Variatie op verschillende schaalniveaus in horizontale en verticale structuur (o.a. variatie bosontwikkelingsfasen), en;
- Bescherming van biotoopbomen, en;
- Variatie in en keuze van boom- en struiksoorten.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of er in het beheerplan een strategie is opgenomen met de beschreven onderwerpen voor het behoud van biodiversiteit.

Veldcontrole:

- Controle of de maatregelen uit de strategie worden uitgevoerd.

Uitleg:

Met biodiversiteit wordt hier de soortenrijkdom bedoeld. Bij behoud van biodiversiteit wordt niet bedoeld dat alle voorkomende soorten te allen tijde moeten worden behouden, maar dat maatregelen worden genomen om de beheereenheid geschikt te maken voor een brede groep soorten. In de strategie beschrijft de beheerder wat zijn doelen zijn op het gebied van biodiversiteit en hoe hij/zij hier aan gaat werken. Het gaat hierbij om het beschrijven van algemene maatregelen. De specifieke werkzaamheden per locatie wordt beschreven in het werkplan.

Doel:

De instandhouding van biodiversiteit is een belangrijk onderdeel van de ecologische pijler van duurzaam bosbeheer. Er is voor gekozen om geen concrete maatregelen voor te schrijven voor het behoud van biodiversiteit, want dit zorgt voor dogmatisch bosbeheer. Het behoud van biodiversiteit is immers maatwerk. Daarom is bij de beheerder de verantwoordelijkheid gelegd om zelf een strategie te ontwikkelen voor het behoud van de biodiversiteit en deze uit te voeren. Wel wordt er gevraagd om concreet aandacht te besteden aan maatregelen waarvan bekend is dat ze een grote invloed hebben op de biodiversiteit.

Eis 30

Er vindt geen omvorming plaats van inheems bos naar uitheems bos op oude bosgroeiplaatsen.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- De beheerder kan door middel van historische bronnen en inventarisatiegegevens aantonen dat omvorming niet heeft plaatsgevonden op groeiplaatsen waar al meer dan 100 jaar inheems bos staat met een kenmerkende, goed ontwikkelde flora en/of fauna.

Veldcontrole:

- Controle of er omvorming heeft plaatsgevonden of plaatsvindt van inheems bos naar uitheems bos op groeiplaatsen waar al meer dan 100 jaar inheems bos staat met een kenmerkende, goed ontwikkelde flora en/of fauna.

Uitleg:

Oude bosgroeiplaatsen zijn plaatsen waar vanaf ongeveer 1850 onafgebroken bos heeft gestaan. Met dit leeftijds criterium wordt aangesloten bij de rond die periode beschikbaar gekomen eerste landsdekkende topografische kaart van Nederland, de Topographische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden (TMK). De TMK is gemaakt tussen 1839-1859. Het aantonen dat omvorming niet heeft plaatsgevonden op oude boslocaties kan bijvoorbeeld met behulp van oude (topografische) kaarten en bosinventarisatiegegevens.

Doel: In algemene zin zijn er meer organismen gebonden aan inheemse bomen en struiken dan aan uitheemse bomen. In bepaalde situaties leveren uitheemse bomen en struiken echter een belangrijke bijdrage aan de biodiversiteit. Bovendien kunnen uitheemse bomen een belangrijke bijdrage leveren aan de economische-, cultuurhistorische- en belevingswaarde van bossen. Het is derhalve belangrijk het beheer van uitheemse bomen en struiken niet dogmatisch te benaderen. Het nastreven van een balans tussen uitheemse bomen en struiken, afhankelijk van de doelstellingen van het bos, is in handen gelegd van de beheerder, zonder hier vanuit FSC eisen aan te stellen. Wel is er met het oog op de biodiversiteit in deze eis voor gekozen om omvorming van inheems bos naar uitheems bos niet toe te staan op locaties waar dit inheemse bos zich al lang heeft kunnen ontwikkelen en waar dus de kans groot is dat er zich een interessante biodiversiteit heeft ontwikkeld of zal ontwikkelen.

Doel:

Aan inheemse soorten is een grotere biodiversiteit gekoppeld. De laatste decennia heeft dit argument geleid tot het terugdringen van het areaal uitheems bos. Uitheemse bossen kunnen echter wel een grote waarde hebben voor de economische of belevingswaarde van bossen en bovendien kunnen ze ook waarde hebben voor de inheemse biodiversiteit. Deze eis is er voor bedoeld om omvorming van inheems naar uitheems bos op de meest waardevolle bosgroeiplaatsen te voorkomen. Hierbij is gekozen voor zogenaamde oude bosgroeiplaatsen.

Eis 31

Bij beheerder gebruikt tijdens beheerwerkzaamheden machines en werkmethoden die de schade voor flora en fauna minimaliseert.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle op schade aan de flora en/of fauna als gevolg van de inzet van machines en de gevolgde werkwijze.

Doel:

De keuze voor een verkeerde machine of verkeerd gebruik er van kan grote invloed hebben op flora en fauna. Voor machinekeuze en de wijze van werken zijn geen standaarden beschikbaar, omdat dit bijvoorbeeld sterk afhankelijk is van bodem, waterhuishouding en de aanwezige flora en fauna. De inzet van machines is maatwerk en daarom wordt de verantwoordelijkheid van machinekeuze en werkmethoden bij de beheerder gelegd. Veelal wordt de uitvoering van boswerkzaamheden uitbesteed aan een aannemer, maar de beheerder dient in overleg met de aannemer de juiste machinekeuze en werkmethode te bepalen.

Eis 32

De beheerder gebruikt tijdens werkzaamheden machines en werkmethoden die geen schade veroorzaken aan de oevers en bodem van waterlichamen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of de oevers en bodems van waterlichamen in beheer bij de beheereenheid negatief zijn aangetast.

Uitleg:

Het gaat in deze eis om de bodem en de oever van waterlichamen, waarbij de oever loopt tot 2 meter van de waterrand. Deze eis richt zich uitsluitend op de effecten van beheermaatregelen en dus niet op natuurlijke processen, behalve als deze het directe gevolg zijn van beheermaatregelen. Werkzaamheden die passen binnen de beheerdoelstellingen van het waterlichaam, bijvoorbeeld met het oog op de vergroting van de natuurwaarden of de optimalisatie van de waterafvoer, vallen niet onder deze eis. Het gaat hierbij uitsluitend om werkzaamheden die onder de verantwoordelijkheid van de beheerder worden uitgevoerd.

Doel: De bescherming van waterlichamen is een belangrijke verantwoordelijkheid van een beheerder. De foutieve inzet van machines en werkmethoden kan een bedreiging vormen en daarom richt deze eis zich op de toepassing van geschikte machines en werkmethoden in en nabij waterlichamen.

Doel:

Het doel van deze eis is om oevers en bodems van waterlichamen te beschermen en daarmee ook de instroom van grond in het water.

Eis 33

Vervuiling van het grond- en oppervlaktewater wordt tegengegaan, voor zover dat in het vermogen ligt van de beheerder. Opgetreden vervuiling wordt gemeld bij het waterschap.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Hebben zich gevallen van grondwatervervuiling voorgedaan sinds de laatste audit?
- Zo ja, heeft u hier een eind aan gemaakt en/of de mate van vervuiling beperkt, voor zover dit in uw vermogen ligt.
- Zo ja, heeft u de vervuiling gemeld bij het waterschap?

Uitleg:

Deze eis richt zich op het voorkomen van vervuiling van grond- en oppervlaktewater, zowel door activiteiten van de beheerder als van derden. Elke vervuiling dient gemeld te worden aan het waterschap en een beheerder moet aan kunnen tonen dat hij/zij maatregelen heeft genomen om de gesignaleerde vervuiling te beperken en dergelijke vervuiling in de toekomst te voorkomen, voor zover dit voor de beheerder technisch en financieel mogelijk is.

Doel:

Deze eis is er op gericht om vervuiling van grond- en oppervlaktewater tegen te gaan. Aangezien vervuiling niet altijd is tegen te gaan door een beheerder, wordt deze eis uitsluitend gericht op maatregelen die in het vermogen van de beheerder liggen. Vervuiling dient altijd gemeld te worden aan het waterschap om hen de mogelijkheid te geven actie te ondernemen.

3.d Verjonging en oogst

Eis 34

De beheerder heeft een strategie ontwikkeld voor houtoogst en bosverjonging waaruit blijkt dat de productiecapaciteit van het bos op lange termijn in stand blijft.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle of in het beheerplan het oogst- en verjongingsniveau op correcte wijze is bepaald op basis van bijgroei- en volumegegevens.
- Controle of het gemiddelde oogstniveau van de afgelopen vijf jaar in lijn is met het berekende oogstniveau.

Veldcontrole:

- Controle of de beheerder in staat is bij een concreet oogstgeval de wijze van oogst te rechtvaardigen op basis van de beheerdoelstellingen.
- Controle of de verjonging planmatig is uitgevoerd.

Doel:

Bij duurzaam bosbeheer is het van groot belang dat de productiecapaciteit in stand gehouden wordt. Het voorkomen van overmatige kap en het creëren van succesvolle verjonging is hiervoor van groot belang. In deze eis wordt de beheerder gevraagd om een strategie te ontwikkelen voor oogst en verjonging. Er worden dus geen regels gesteld aan de wijze waarop dit moet gebeuren. Het is aan de beheerder om hiervoor een strategie uit te werken en deze uit te voeren. In de praktijk en in de zesde bosinventarisatie is geconstateerd dat de laatste twee decennia relatief weinig is verjongd. Verjonging is daarom de komende tijd in sommige gebieden een belangrijk onderwerp.

Eis 35

Op voedselarme, verzuringsgevoelige en droge gronden is de verbranding of afvoer van tak- en tophout niet toegestaan, behalve in de volgende uitzonderingsgevallen:

- er hakhoutbeheer wordt gevoerd, of;
- er een verschrallingsbeheer binnen het betreffende bosperceel wordt uitgevoerd met het oog op de biodiversiteit, of;
- om cultuurhistorische redenen, of;
- om veiligheidsredenen.

Op andere bodems is de afvoer van tak- en tophout met een minimum aan bladeren en naalden toegestaan als dit volgens de laatste stand van kennis geen significant negatieve consequenties heeft voor de bodem en/of de biodiversiteit.

Wijze van controleren door auditor:

Interview met beheerder:

- Is er tak- en tophout verbrand of afgevoerd?
- Zo ja, kunt u dit voor niet-voedselarme, verzuringsgevoelige en droge gronden rechtvaardigen op basis van de bodem en de mate waarin significante negatieve effecten te verwachten zijn.

Uitleg:

Uit de beschikbare wetenschappelijke gegevens blijkt dat de oogst van tak- en tophout op voedselarme, verzuringsgevoelige en droge gronden significante negatieve gevolgen heeft voor de bodem. Voor andere bodems is nog niet voldoende wetenschappelijk bewijs beschikbaar. Daarom geldt voor de eerstgenoemde bodems een verbod op de afvoer van tak- en tophout. Voor de andere bodems is gekozen voor een bedachtzame strategie, waarbij de beheerder aanvullende wetenschappelijke informatie dient mee te nemen in zijn keuze voor het al dan niet afvoeren van tak- en tophout.

In het geval van verschrallingsbeheer dient de beheerder de doelstelling duidelijk te hebben en dit beheer te kunnen rechtvaardigen met gegevens die aantonen dat de verschralling tot het gewenste resultaat gaat leiden.

Doel:

Voor de instandhouding van de productiecapaciteit is het van belang dat de kwaliteit van de bodem niet achteruit gaat. Bij de winning van tak- en tophout worden er relatief veel mineralen afgevoerd. In deze eis worden daarom eisen gesteld aan de winning van tak- en tophout. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in verschillende bodemtypen. Op voedselarme, verzuringsgevoelige en droge gronden is verbranding of afvoer niet toegestaan, omdat de huidige stand van kennis redelijk eenduidig is dat dit op termijn negatieve consequenties zal hebben voor de kwaliteit van de bodem. Op andere bodemtypen is dit beeld niet zo duidelijk. Om aan te kunnen sluiten bij de kennis die de komende jaren beschikbaar zal komen, wordt voor deze bodemtypen daarom de mogelijkheid

gegeven om nieuwe kennis te gebruiken bij het bepalen of het verwijderen van tak- en top hout negatieve consequenties zal hebben voor de kwaliteit van de bodem.

Eis 36

Het verwijderen van ondergrondse biomassa is niet toegestaan, behalve in de volgende uitzonderingsgevallen:

- om fytosanitaire redenen, of;
- bij de verwijdering van invasieve soorten met een groot uitstoelingsvermogen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of ondergrondse biomassa is verwijderd.
- Zo ja, kan de beheerder dit rechtvaardigen op basis van de genoemde uitzonderingsgronden.

Uitleg:

De verwijdering van ondergrondse biomassa is toegestaan als er redenen zijn om aan te nemen dat er zich problemen voor kunnen doen op het gebied van fytosanitaire omstandigheden. Ook mag ondergrondse biomassa worden verwijderd als het gaat om de bestrijding van invasieve soorten met een groot uitstoelingsvermogen, zoals Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers, fluweelboom, robinia, hemelboom, rododendron en dergelijke.

Doel:

Het verwijderen van ondergrondse biomassa heeft consequenties voor de kwaliteit van de bodem en heeft een grote bodemverstoring tot gevolg. Daarom verbiedt deze eis de winning van ondergronden biomassa, behalve in twee uitzonderingsituaties. Met deze twee uitzonderingsituaties wordt aangesloten bij de huidige praktijk van het verwijderen van ondergrondse biomassa.

Eis 37

De oogst van niet-hout bosproducten mag de productiecapaciteit van het betreffende organisme op lange termijn niet permanent overstijgen of aantasten en mag geen nadelige gevolgen hebben voor de beheerdoelstellingen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of er sporen zijn dat niet-hout bosproducten worden geoogst op een niveau dat de productiecapaciteit van het betreffende organisme op lange termijn permanent overstijgt of aantast.

Interview met beheerder:

- Worden er niet-hout bosproducten geoogst in de beheereenheid?
- Zo ja, kan de beheerder het niveau er van rechtvaardigen op basis van de productiecapaciteit?

Uitleg:

Deze eis is alleen relevant als er niet-hout bosproducten worden geoogst en met een FSC-claim worden vermarkt. Er bestaan niet of nauwelijks statistieken of inventarisatiegegevens voor niet-hout bosproducten. De productiecapaciteit is dus moeilijk precies vast te stellen. De manier om vast te stellen of de productiecapaciteit niet wordt overschreden is door in het veld te constateren dat de betreffende soort aanwezig blijft.

Doel:

Eis 34 is er kortweg op gericht dat de houtoogst op lange termijn de bijgroei niet mag overstijgen. Deze eis heeft hetzelfde doel voor andere producten die geoogst (kunnen) worden. Ook mag de oogst of winning van niet-hout bosproducten geen nadelige gevolgen hebben voor de beheerdoelstellingen.

Eis 38

De administratie van de houtoogst en de houtverkoop moet het mogelijk maken om al het verkochte FSC hout te traceren door de volgende gegevens over houtoogst vast te leggen in de administratie:

- Locatie, en;
- Begin- en einddatum houtoogst, en;
- Volume per houtsoort, en;
- Of het hout is verkocht als FSC.

Op de facturen van de verkoop van hout met een FSC-claim dient de volgende informatie op de facturen vermeld te worden:

- Naam en adres koper, en;
- Datum van verkoop, en;
- Houtsoort(en), en;
- Volume, en;
- FSC-code.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle van de beschikbaarheid van een overzicht van houtverkoop en verkoopfacturen met de verplichte gegevens.

Doel:

Om controle van houtoogst en houtverkoop mogelijk te maken is het noodzakelijk dat een beheerder dit administreert. In deze eis worden eisen gesteld aan deze administratie.

Eis 39

Genetisch gemodificeerde organismen worden niet gebruikt

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

Steekproefsgewijze controle van inkoopfacturen voor zaad en plantsoen.

Doel:

Het gebruik van genetisch gemodificeerde organismen druist in tegen het principe van duurzaam bosbeheer. In deze eis wordt het gebruik er van verboden.

Eis 40

Bij aankoop van plantmateriaal wordt uitsluitend plantmateriaal gekocht van herkomsten uit de Nederlandse Rassenlijst bomen of geschikte herkomsten uit rassenlijsten uit landen met soortgelijke groeiomstandigheden. Deze eis geldt niet als het plantsoen is opgekweekt uit zelf gewonnen zaad. In dat geval moet de beheerder kunnen beargumenteren waarom er gekozen is voor winning van het betreffende zaad.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle van inkoopfacturen, certificaten en/of afleverbonnen. Als er geen plantmateriaal uit de Nederlandse Rassenlijst bomen of uit zelf gewonnen zaad is gebruikt moet de beheerder schriftelijk bewijs hebben dat het betreffende plantsoen bij minimaal drie kwekerijen niet beschikbaar was.

Interview met beheerder:

- Is er plantmateriaal gebruikt dat is opgekweekt uit zaad dat zelf is gewonnen?
- Zo ja, waarom is gekozen voor het betreffende zaad?

Doel:

Het 'inbrengen' van genen is bij uitstek een maatregel die op zeer lange termijn consequenties kan hebben voor het functioneren van het bos. Het bewust inbrengen van genen is daarom onlosmakelijk verbonden met duurzaam bosbeheer. Deze eis verplicht het gebruik van plantmateriaal uit de Nederlandse Rassenlijst Bomen of geschikte herkomsten uit rassenlijsten uit landen met soortgelijke

groeiomstandigheden. Dit is in overeenstemming met de richtlijn voor het in de handel brengen van bosbouwkundig teeltmateriaal (Richtlijn 1999/105/EEG). Een uitzondering wordt gemaakt voor plantmateriaal dat is opgekweekt uit zelf gewonnen zaad. In dergelijke gevallen maakt een beheerder veelal een zeer bewuste keus voor een bepaalde herkomst. De beheerder moet dit dan kunnen beargumenteren.

3.e Milieu

Eis 41

Er worden alleen chemische en biologische bestrijdingsmiddelen gebruikt worden als ze wettelijk en door FSC zijn toegestaan. Bij het gebruik wordt rekening gehouden met de volgende voorwaarden:

- De betreffende persoon dient in het bezit te zijn van een spuitlicentie, en;
- Het wettelijk gebruiksvoorschrift op het etiket worden opgevolgd, en;
- De middelen worden niet gebruikt binnen een straal van 3 meter van oppervlaktewater en;
- Er zijn geen haalbare alternatieven beschikbaar.

Het gebruik moet schriftelijk worden vastgelegd, waarbij minimaal moet worden opgenomen:

- Periode, en;
- Locatie, en;
- Naam actieve component, en;
- Reden voor gebruik, en;
- Oppervlakte, en;
- Hoeveelheid middel, en;
- Toegepaste methode.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle van de gebruikslijst bestrijdingsmiddelen op niet-toegestane middelen en methoden.

Interview met beheerder:

- Bent u op de hoogte van de voorwaarden die gesteld worden aan gebruik van chemische en biologische bestrijdingsmiddelen?

Uitleg:

FSC heeft een lijst met niet-toegestane chemische bestrijdingsmiddelen opgesteld en update deze regelmatig. Deze lijst is te vinden op de website <http://pesticides.fsc.org/>.

Op www.ctgb.nl/ staat welke bestrijdingsmiddelen wettelijk zijn toegestaan. In de eis wordt gesteld dat er geen haalbare alternatieven beschikbaar mogen zijn als er gebruik wordt gemaakt van een chemisch bestrijdingsmiddel. Bij de beoordeling van de haalbaarheid spelen de volgende factoren een rol: effectiviteit, kosten, negatieve bijeffecten en praktische uitvoerbaarheid. Mogelijke alternatieven voor chemische en biologische bestrijdingsmiddelen zijn bijvoorbeeld het gebruik van boom- en struiksoorten die niet of minder gevoelig zijn voor bepaalde ziekten of plagen, het gebruik van rasters tegen wildschade en mechanische bestrijding.

De weersomstandigheden voor, tijdens en na een bespuiting hebben grote invloed op het uiteindelijke effect van die bespuiting. Dit heeft te maken met de werking van het middel en met de invloed van het weer op ziekte, plaag of plant. Op het etiket staan voor het meest geschikte weer. Etiketteksten zijn eventueel ook te vinden op <http://www.fytostat.nl/Default.aspx>.

Doel:

Het gebruik van chemische en biologische bestrijdingsmiddelen moet binnen het kader van duurzaam bosbeheer tot een minimum worden beperkt. In deze eis worden daarom voorwaarden opgenomen voor het gebruik er van.

Eis 42

Er worden alleen organische of anorganische meststoffen gebruikt als:

- Dit noodzakelijk is om nutriëntentekorten op te heffen die zichtbaar of meetbaar een negatieve invloed hebben op de groei en/of vitaliteit van bomen en struiken, en;
- De boomsoortenkeuze is afgestemd op de bodem, en;
- De middelen niet worden gebruikt binnen een straal van 3 meter van oppervlaktewater, en;
- Er duidelijk is gemaakt dat er geen haalbare alternatieven zijn.

Het gebruik moet schriftelijk worden vastgelegd, waarbij minimaal wordt opgenomen:

- Periode, en;
- Locatie, en;
- Middel, en;
- Reden voor gebruik (doel), en;
- Argumentering voor gebruik, en;
- Oppervlakte, en;
- Hoeveelheid meststoffen, en;
- Toegepaste methode.

Wijze van controleren door auditor:

Administratieve controle:

- Controle van de gebruiklijst meststoffen op niet-toegestane meststoffen en methoden met speciale aandacht voor de argumentering voor gebruik.

Uitleg:

In de argumentering voor het gebruik moet aangegeven worden hoe een nutriëntentekort is geconstateerd, bijvoorbeeld door signaleringen of metingen (bijv. blad- of bodemonderzoek). In de eis wordt gesteld dat er geen haalbare alternatieven beschikbaar mogen zijn als er gebruik wordt gemaakt van organische of anorganische meststoffen. Bij de beoordeling van de haalbaarheid spelen de volgende factoren een rol: effectiviteit, kosten, negatieve bijeffecten en praktische uitvoerbaarheid.

Doel:

Het gebruik van organische of anorganische meststoffen moet binnen het kader van duurzaam bosbeheer tot een minimum worden beperkt. In deze eis worden daarom voorwaarden opgenomen voor het gebruik er van.

Eis 43

Er wordt uitsluitend gewerkt met biologisch afbreekbare ketting- en hydrauliekoliën.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of er biologisch afbreekbare ketting- en hydrauliekoliën worden gebruikt bij gesignaleerde werkzaamheden.
- Controle van de opslag.

Doel:

Niet biologisch afbreekbare ketting- en hydrauliekoliën zorgen voor een aantasting van het bosmilieu. Deze eis stelt daarom het gebruik van biologisch afbreekbare ketting- en hydrauliekoliën verplicht.

Eis 44

Chemisch afval wordt gescheiden opgeslagen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle van gescheiden opslag van chemisch afval.

Doel:

Chemisch afval mag alleen via de gebruikelijke kanalen worden afgevoerd. In deze eis is als verplichting opgenomen om chemisch afval gescheiden op te slaan, omdat dit goed controleerbaar is.

3.f Invasieve soorten

Eis 45

De beheerder voorkomt dat invasieve, uitheemse soorten negatieve gevolgen kunnen krijgen op de beheerdoelstellingen door ze niet te introduceren en voor bestaande populaties vroegtijdig een bestrijdingsstrategie te ontwikkelen en uit te voeren.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of er situaties zijn waarin invasieve, uitheemse soorten die negatieve gevolgen hebben of zouden kunnen krijgen voor de beheerdoelstellingen.
- Zo ja, controle of de maatregelen uit de strategie worden uitgevoerd.

Interview met beheerder

- Heeft u invasieve, uitheemse soorten in uw beheereenheid die negatieve gevolgen hebben of kunnen krijgen voor de beheerdoelstellingen?
- Zo ja, heeft u een bestrijdingsstrategie en voert u die uit?
- Zo nee, waarom niet?

Uitleg:

Er zijn invasieve, uitheemse soorten die een bedreiging kunnen vormen voor het ecologisch functioneren van het bos, zoals Amerikaanse vogelkers, Japanse/Sachalinse/Boheemse duizendknoop, reuzenbereklaauw, rododendron, hemelboom en reuzenbalsemien. Dergelijke soorten mogen niet geïntroduceerd worden op locaties waar ze problematisch kunnen worden. De introductie van soorten die er om bekend staan zich op sommige locaties invasief te gedragen en negatieve gevolgen te kunnen hebben op beheerdoelstellingen, zoals Amerikaanse eik, dient weloverwogen plaats te vinden. De bestrijding van invasieve, uitheemse soorten is het meest effectief en efficiënt als het vroegtijdig gebeurt. Daarom wordt als eis gesteld dat een beheerder vroegtijdig een bestrijdingsstrategie ontwikkeld. Dat betekent dus ook dat hij/zij vroegtijdig probleemsoorten signaleert.

De bestrijding van invasieve, uitheemse soorten is niet altijd eenvoudig. Daarom wordt als eis gesteld dat de beheerder uitsluitend verplicht wordt om haalbare maatregelen te nemen, bijvoorbeeld met het oog op effectiviteit, kosten, negatieve bijeffecten en praktische uitvoerbaarheid.

In de strategie beschrijft de beheerder wat zijn doelen zijn op het gebied van de bestrijding van de betreffende invasieve, uitheemse soort en hoe hij/zij hier aan gaat werken. Het gaat hierbij om het beschrijven van algemene maatregelen. De specifieke werkzaamheden per locatie wordt beschreven in het werkplan.

Doel:

Invasieve, uitheemse soorten kunnen negatieve consequenties hebben op de beheerdoelstellingen, bijvoorbeeld doordat ze een bedreiging vormen voor inheemse flora en/of fauna. In deze eis wordt de beheerder verboden om dergelijke soorten te introduceren als deze op termijn negatieve gevolgen kan hebben op de beheerdoelstellingen. Verder dienen ze een bestrijdingsstrategie te ontwikkelen voor invasieve, uitheemse soorten die negatieve gevolgen hebben voor de beheerdoelstellingen en deze uit te voeren.

3.g Tegengaan illegaal gebruik

Eis 46

Illegaal en niet-geautoriseerd gebruik

De beheerder neemt technisch en financieel haalbare maatregelen om illegaal of niet-geautoriseerd gebruik, dat de beheerdoelstellingen in gevaar kan brengen, te voorkomen.

Wijze van controleren door auditor:

Veldcontrole:

- Controle of er zichtbare sporen zijn van illegaal of niet-geautoriseerd gebruik dat de beheerdoelstellingen in gevaar kan brengen.

Interview met beheerder:

- Is er illegaal of niet-geautoriseerd gebruik opgetreden?
- Zo ja, welke maatregelen zijn genomen om dit illegale of niet-geautoriseerde gebruik te beperken of voorkomen?

Uitleg:

Bij illegaal of niet geautoriseerd gebruik kan gedacht worden aan stropen, de illegale winning van bijvoorbeeld strooisel, planten, paddenstoelen, (korst)mos en kerstgroen en schadelijke recreatieve activiteiten, zoals motorcrossen, storten afval en ongeoorloofde nachtelijke recreatieactiviteiten. De beheerder heeft niet altijd het vermogen om illegaal of niet-geautoriseerd gebruik te voorkomen. Daarom wordt als eis gesteld dat hij uitsluitend verplicht wordt om technisch en financieel haalbare maatregelen te nemen, bijvoorbeeld met het oog op effectiviteit, kosten, negatieve bijeffecten en praktische uitvoerbaarheid.

Doel:

Illegaal of niet-geautoriseerd gebruik van het bos kan negatieve gevolgen hebben voor beheerdoelstellingen. Het ligt niet altijd in het vermogen van een beheerder om illegaal of niet-geautoriseerd gebruik uit te bannen en daarom wordt in deze eis gevraagd om, naar redelijkheid, maatregelen te treffen om illegaal of niet-geautoriseerd gebruik te voorkomen. Om aan te sluiten bij de praktijk wordt dit alleen gevraagd in situaties waarbij illegaal gebruik negatieve consequenties heeft voor de beheerdoelstellingen.

DEFINITIES

Aantonen: schriftelijk en/of mondeling de waarheid van iets bewijzen. Soms wordt er concreet verwezen naar ofwel schriftelijk ofwel mondeling.

Aardkundige waarde: onderdelen van het landschap die iets vertellen over de natuurlijke ontstaanswijze van het gebied. Deze waarden hebben een relatie met de geologische opbouw, de geomorfologie (landvormen), de geohydrologie en de bodems van een gebied. Voorbeelden van aardkundige elementen zijn bijvoorbeeld dekzandkopjes/ruggen, dolines, droogdalen, hoogveen, oude meanders, stuifzandgebieden (zie bijvoorbeeld: Ancker, J.A.M. van den, H.G. Baas, M.E.G. Visscher, Natuur met (w)aarde, Landschapsbeheer Nederland, 2004).

Beheerder: de persoon of personen die verantwoordelijk zijn voor de beheerplanning en de uitvoering hiervan.

Beheerdoelstellingen: de doelstellingen voor het beheer, zoals deze in het beheerplan zijn vastgelegd.

Beheereenheid: het totale gebied dat is of wordt gecertificeerd.

Beheerplan: een samenhangend geheel van documenten, kaarten en digitale bestanden dat de lange termijn doelen voor het gebied beschrijft en de wijze waarop daaraan gewerkt wordt.

Beheerwerkzaamheden: Werkzaamheden die fysiek in het bos worden genomen.

Belanghebbenden: personen en organisaties die op enige wijze belang hebben bij de beheereenheid, bijvoorbeeld doordat ze er recreëren, een product oogsten, een zakelijke relatie hebben, aanwonend zijn en dergelijke.

Biodiversiteit: Biodiversiteit of biologische diversiteit is een begrip voor de graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten, genen etc.) binnen een gegeven ecosysteem, bioom of de wereld.

Biotoopboom: levende boom die nu of in de toekomst als individu een bijzondere ecologische functie vervult, bijvoorbeeld als drager van autochtone genen of als levensruimte voor beschermde soorten. Voorbeelden zijn: horstbomen en bomen met holten en spleten.

Bosontwikkelingsfasen: Fasen die een bos doorloopt bij het opgroeien: open fase, jonge fase, dichte fase, stakenfase, boomfase en aftakelingsfase.

Certificerende organisatie: de organisatie die door de beheerder is ingehuurd om de certificering uit te voeren.

Chemisch afval: afval afkomstig van chemicaliën of gebruik van chemicaliën, zoals lood, kwik, cadmium, chroom of organische oplosmiddelen (w.o. olie). Bij verbranding veroorzaken deze stoffen luchtvervuiling en bij storting vervuilen ze het grondwater. Chemisch afval moet daarom gescheiden worden ingezameld. De volledige lijst van chemisch afval is opgenomen in de Europese lijst afvalstoffen (Eural).

Claim: een schriftelijke vordering (brief, fax, mail) dat de rechten van de betreffende persoon of organisatie zijn aangetast.

Consultatie: het interviewen van personen om te beoordelen of de beheerder zich houdt aan de eisen uit de Nederlandse FSC standaard

Cultuurhistorische waarde: de aan een bouwwerk of een gebied toegekende waarde gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan door het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis heeft gemaakt van dat bouwwerk of dat gebied.

Ecosysteemdiensten: De voordelen die mensen van ecosystemen kunnen hebben. Deze omvatten: diensten zoals voedsel, bosproducten en water;

regulering van overstromingen, droogte, landdegradatie, luchtkwaliteit, klimaat en ziekten; ondersteunende diensten als bodemvorming en voedingsstoffen fietsen;

culturele diensten en culturele waarden, zoals recreatie, spirituele, religieuze en andere niet-materiële voordelen.

Erkenningsregeling bosaannemers (ErBo-regeling): Onafhankelijke erkenningsregeling voor Nederlandse bosbouwaannemers. ErBo-gecertificeerde bedrijven worden minimaal één keer per jaar gecontroleerd op een groot aantal controlepunten op het gebied van onder andere arbeidsomstandigheden, bedrijfsvoering en vakbekwaamheid.

Erosie: het proces van slijtage van een vast oppervlak waarbij materiaal wordt verplaatst of geheel verdwijnt.

Exploitatiewerkzaamheden: werkzaamheden op het gebied van dunnen, vellen, korten, slepen, uitrijden, klepelen en zuiveren.

Faunabeheereenheden: samenwerkingsverband van jachthouders die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van beheer en schadebestrijding conform het provinciaal opgestelde beleid (artikel 29 van de Flora- en faunawet). Jachthouders zijn personen of organisaties die op basis van eigendom, pacht of huur beschikking hebben over de jachtrechten. Dit wil niet zeggen dat zij die rechten ook daadwerkelijk zelf uitvoeren. Landelijk zijn er 14 Faunabeheereenheden actief.

Fytosanitaire redenen: redenen op het gebied van de voorkoming van de verspreiding en de overbrenging van voor planten en plantaardige producten schadelijke organismen.

Gebruiksgerechtigden: organisaties, dus niet individuele personen, die enig recht kunnen doen gelden op het gebruik van het bos. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om huur, jacht, pacht, erfpacht en openstelling.

Gebruiksgerechtigdenlijst: papieren of digitale adressenlijst van gebruiksgerechtigden.

Genetisch gemodificeerde organismen: een organisme, met uitzondering van menselijke wezens, waarvan het genetisch materiaal is veranderd op een wijze die van nature niet mogelijk is door voortplanting of natuurlijke recombinitie.

Inheems bos: bos bestaande uit minimaal 70% inheemse soorten.

Inheemse soorten: soorten die door de rijksoverheid zijn aangewezen als inheems

Invasieve soorten: invasieve exoten zijn dieren, planten en micro-organismen die door menselijk handelen in Nederland terecht zijn gekomen en die door vestiging en verspreiding schade kunnen veroorzaken.

Klachtenprocedure: procedure waarin beschreven wordt op welke wijze klachten van derden worden behandeld met het oog op de adequate behandeling hier van.

Lokale groepen: samenwerkingsverband van minimaal tien personen. Een samenwerkingsverband kan worden bewezen door een brief of samenwerkingsovereenkomst te ondertekenen door minimaal tien personen of het overleggen van statuten en een KvK-inschrijving van een rechtsvorm met een relevante doelstelling.

Monitoringsgegevens: informatie die wordt verzameld (door middel van bijvoorbeeld meten en tellen) of vastgelegd om de voortgang ten aanzien van de beheerdoelstellingen uit het beheerplan te meten en te voldoen aan de monitoringseisen uit deze standaard

Niet-hout bosproducten: producten uit het bos die geen hout zijn, zoals strooisel, zaden, planten, paddenstoelen, (korst)mos en kerstgroen.

Ondergrondse biomassa: het wortelstelsel van bomen en struiken

Oppervlaktewaterlichamen: bovengronds water dat aanwezig is in onder andere sloten, rivieren, kanalen en meren.

Plantmateriaal: Naaktwortelplantsoen, plugplantsoen of stekken van boom- en struiksoorten

Productiecapaciteit: de capaciteit van het bos om over een periode van meerdere decennia ongeveer eenzelfde bijgroei en waardeangroei (in euro) te genereren.

Rechtvaardigen: schriftelijk of mondeling de rechtvaardigheid van iets aantonen, behalve als er concreet wordt verwezen naar schriftelijk en/of mondeling.

Risico-inventarisatie en –evaluatie (RI&E): Onderzoek en rapportage daarvan door bedrijven met personeel naar de gevaren die werk kan opleveren en schade die het kan veroorzaken. Het uitvoeren van een RI&E is een verplichting vanuit de Arbeidsomstandighedenwet (Arbowet).

Scholingsoverzicht: document of bestand waarin is opgenomen welke opleidingen, trainingen, cursussen, vakinhoudelijk georiënteerde bijeenkomsten, e.d. door de betreffende persoon zijn gevolgd.

Scholingsplan: plan waarin voor een bepaalde persoon is beschreven welke kennis en vaardigheden aandacht of verbetering behoeven en op welke wijze daar invulling aan gegeven wordt.

Schriftelijk: door middel van (digitale) documenten, kaarten, foto's en dergelijke

Schriftelijke klachten: klachten die via een brief, fax of mail binnen komen.

Schriftelijke wensen: wensen die via een brief, fax of mail binnen komen.

Tak- en tophout: De bovengrondse biomassa minus het stamhout dat tot op een bepaalde hoogte is afgetopt.

Uitheems bos: bos bestaande uit minimaal 70% uitheemse soorten.

Uitstoelingsvermogen: De mate waarin een boom of struik door middel van de vorming van scheuten uit slapende knoppen opnieuw kan uitlopen aan de stobbe of stoof.

VBNE: de Vereniging voor Bos en Natuur Eigenaren zet zich er voor in dat eigenaren van bos en natuur professioneel, dus effectief en efficiënt, kunnen beheren. De leden van de vereniging bezitten gezamenlijk bijna 70% van het Nederlandse bosareaal en 90% van het Nederlandse natuurareaal.

Waardevol: iets dat door de beheerder, overheid (d.m.v. van vigerend beleid) of lokale bewoners/geïnteresseerden (d.m.v. participatie) als van grote waarde wordt gezien.

Wegen: voor wandelaars en of verkeer geschikt gemaakte strook grond met een minimale breedte van vier meter.

Werkervaringsoverzicht: document of bestand waarin is beschreven welke werkervaring de betreffende persoon heeft.

Werkplanning: overzicht van uit te voeren werkzaamheden over een periode van één of meer jaar.

Wetgeving: Nationale en Europese Unie-wetten, regelingen, provinciale verordeningen en door Nederland ondertekende internationale verdragen.

Bijlage 1: Lijst van geldende wet en regelgeving

Bijlage 2: Lijst van multilaterale milieuovereenkomsten en verdragen die Nederland heeft geratificeerd, ILO-verdragen vermeld in FSC-POL-30-401 FSC en de ILO-verdragen die moeten worden nageleefd in alle FSC-gecertificeerde bossen.

Bijlage 3: Verklaring met betrekking tot FSC-POL-01-004 (Policy for the Association of Organizations with FSC) (zie Eis 4)

NAAM ORGANISATIE, gevestigd TE ADRES is als FSC-gecertificeerd bedrijf verbonden met de Forest Stewardship Council A.C., Oaxaca, Mexico, of één van haar dochterondernemingen of vestigingen (hierna: FSC) door een contractuele overeenkomst met FSC. NAAM ORGANISATIE verklaart hierbij expliciet dat het de "Policy for the Association of Organizations with FSC", zoals gepubliceerd op <http://ic.fsc.org> heeft gelezen en begrepen. Dit beleid beschrijft FSC's positie met betrekking tot niet-acceptabele activiteiten door organisaties en individuen die reeds verbonden zijn of zich wensen te verbinden met FSC, alsmede de mechanismen voor disassociatie.

In het licht van bovenstaande verklaart NAAM ORGANISATIE dat ze thans noch in de toekomst direct of indirect betrokken zijn bij de volgende niet-acceptabele activiteiten:

- a) Illegale houtkap of handel in illegaal hout.
- b) Houtkap waarbij traditionele en mensenrechten worden geschonden.
- c) Houtkap in bossen waar "High Conservation Values" vernietigd worden door bosbouwactiviteiten.
- d) Significante conversie (omzetting) van bossen in plantages of ander landgebruik.
- e) Introductie van genetisch gemodificeerde organismen in bos.
- f) Schending van ILO Core Conventions zoals beschreven in de ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work.

Plaats, datum

Namens NAAM ORGANISATIE,
Naam

Bedrijfsstempel

Bijlage 4: Indicatoren voor het maken van claims op Ecosystem Services (zie Eis 5)

Bij het aanbieden van ecosysteemdiensten met een FSC-claim dient te worden voldaan aan door FSC opgestelde eisen, die zijn vastgelegd in indicatoren. Voor de precieze tekst van deze indicatoren wordt verwezen naar <https://ic.fsc.org/preview.fsc-std-60-004-v1-0-en-international-generic-indicators.a-4566.pdf> Annex C. De indicatoren dienen nog nader vertaald te worden naar de Nederlandse praktijk.

Stap 1 is vast te leggen voor welke ecosysteemdiensten de boseigenaar eventueel een FSC-claim wil maken. Voor de Nederlandse context lijken vooral de ecosysteemdiensten 'vastleggen en opslaan van koolstof' en 'recreatie' relevant.

De volgende groepen van indicatoren worden onderscheiden:

I. Algemene Indicatoren

Waaronder:

- er is een zgn. Ecosystem Services Certification Document ontwikkeld
- er zijn meetbare doelen gesteld voor behoud en versterking van de ecosysteemdiensten; de doelen geëvalueerd

II. Management Indicatoren

Indicatoren voor alle ecosysteemdiensten

Indicatoren voor vastleggen en opslaan van koolstof

Indicatoren voor behoud van biodiversiteit

Indicatoren voor beschermen van stroomgebieden

Indicatoren voor bodembescherming

Indicatoren voor recreatie

Bijlage 5: Definitie van de verschillende FSC-categorieën High Conservation Values in Nederland

HCV 1 – **Soorten diversiteit**. Concentraties van de biologische diversiteit * (met inbegrip van endemische soorten, en zeldzame*, * bedreigde of met uitsterven bedreigde soorten), die significant * zijn op mondiaal, regionaal of nationaal niveau.

Maatregelen die FSC noemt: protection zones, harvest prescriptions, other strategies
Nederland: Natuurbeschermingswet, Flora en Faunawet

HCV 2 – **Ecosystemen op landschapsniveau**. Voor Nederland niet van toepassing.

HCV 3 – **Ecosystemen en habitats**. Zeldzame, bedreigde, of met uitsterven bedreigde ecosystemen *, habitats * of * refugia.

Maatregelen: geen concrete maatregelen voorgesteld

Nederland: Natuurbeschermingswetgebieden, Natura 2000, Bosreservaten, oude bosgroeiplaatsen (zie Eis 28)

HCV 4 – **Kritische ecosysteemdiensten**. Ecosysteemdiensten in kritieke situaties, waaronder bescherming van stroomgebieden en de controle van de erosie van kwetsbare bodems en hellingen. (Opmerking: Volgens FSC Denemarken gaat het in Denemarken alleen om grondwaterbescherming.)

Maatregelen: protection zones, harvest prescriptions, chemical use restrictions, prescriptions for road Construction and maintenance

HCV 5- **Waarden voor (bos)gemeenschappen**. Voor Nederland niet van toepassing.

HCV 6 – **Culturele waarden**. Plaatsen, middelen, habitats* en landschappen* van wereldwijd of nationaal cultureel, archeologisch en historisch belang, en/of van (kritisch) cultureel, ecologisch, economisch of religieus / heilig belang voor de traditionele culturen van de lokale gemeenschappen, vastgesteld met betrokkenheid met deze lokale gemeenschappen.

Maatregelen: geen concrete maatregelen voorgesteld

In de FSC NL standaard worden culturele waarden beschermd in Eis 26: Waardevolle cultuurhistorische en aardkundige elementen worden, voor zover dat in het vermogen van de beheerder ligt, beschermd tegen schadelijke invloeden.)